הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רנג

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק מג]

דְּבָאֱמֶת הֲלָא הוּא רַק פְּסִיק רֵישָׁא דְּלֹא נִיחָא לֵהּ[58].

58) וכעין זה כתב לקמן (סי' רטז ס"ק כו). אמנם, במשנ"ב להלן (ס"ק צט) כתב שאמירה לנכרי מותרת גם בפסיק רישא דניחא ליה, כיון שהוא שבות בלי מעשה של ישראל (הגרש"ב וולדנברג). וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק נב]

אֲבָל אֵינוֹ גָרוּף וְקָטוּם אָסוּר[59] וכו', אֲפִלּוּ גָרוּף וְקָטוּם[60].

59) ואף אם אינו מסיר את הקדירה מן האש אלא רק מטה אותה על צידה, דעת החזו"א (ארחות שבת ח"א פ"ב הע' נח בשם הגר"נ קרליץ) שיש להחשיב זאת כנטילת הקדירה והחזרתה.

ואם עבר והחזיר את הקדירה על גבי הכירה, כתב החזו"א (או"ח סי' לז ס"ק כו) שחייב לסלקה מן האש, שכיון שהטעם של איסור 'חזרה' הוא משום שחששו שמא יבוא לחתות, אין האיסור תלוי במעשה החזרה, אלא בעצם שהיית הקדירה על האש. אמנם, לפי הטעם שכתב המשנ"ב לעיל (ס"ק לז) לאיסור חזרה, שהוא משום שנראה כמבשל בשבת, יש לדון האם האיסור הוא בעצם השהייה או רק במעשה ההנחה. [ובטעם איסור חזרה, ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ע)].

וקדירה שהיתה מונחת בשוגג על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה, ובא להעבירה לכירה גרופה וקטומה, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ ח"ג פ"א הע' יז) שמסתבר שאין זה נחשב כהנחת הקדירה מחדש, ומותר להעבירה.

60) ותנורי חשמל שבזמנינו, דינם ככירה [ראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק כח)]. ובדין חזרת תבשיל על גביהם, כתב החזו"א (או"ח סי' לח ס"ק ב) שאסור לעשות כן, מפני שדינו של חום החשמל כאינו גרוף וקטום.

[משנ"ב ס"ק נג]

אֲכָלוּ בְּשַׁבָּת וְכו'[61].

61) ובטעם הדבר שאין בהנחת הקדירה בשבת על גבי פתח הכירה העליון משום עשיית אהל בשבת, כתב לקמן (סי' שטו ס"ק מח) שבאופן זה שאין כוונתו לעשיית אהל, אלא שנעשה האהל מאליו, כיון שאינו מעמיד בשבת גם את המחיצות, אין איסור לעשות כן, כמבואר לעיל שם (ס"ק כ).

[שעה"צ ס"ק מד]

וְאֵין חִלּוּק בֵּין כְּשֶׁנְּטָלָה מֵהַכִּירָה מִבְּעוֹד יוֹם וּבֵין בְּשֶׁבָּת פּוּפָא לְדַעָה זו[62].

62) אמנם לענין הטמנה, כתב במשנ"ב לקמן (סי' רנז ס"ק כה) שאם גילה את כיסוי הקדירה מבעוד יום אפילו על דעת לכסותה משתחשך, אסור לכסותה בשבת (הערת קונטרס שלמי תודה ענייני הטמנה ס"ק טו, וראה מה שכתב בשו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לד אות טז).

והחזו"א כתב (או"ח סי' לז ס"ק יב), שאם נטל את הקדירה מבעוד יום וחשכה, אסור להחזירה אף אם עודנה בידו ודעתו להחזירה.

[משנ"ב ס"ק נה]

מֵעֵת נְטִילָתָהּ מִן הַכִּירָה עַד שָׁעָה שֶׁיַּחֲזִירֶנָּהּ[63].

63) ואם הניח את הקדירה על גבי קרקע אלא שלא סילק את ידו ממנה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' עד בישול אות לג) שיש להחשיב את הקדירה כעודה בידו, ודייק כן ממה שנקט השו"ע לשון 'הנחה' [ולא לשון העמדה], שמשמעותה שאינו אוחז את הקדירה בידו. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק שהיה וחזרה פי"ד אות ב) שבאופן זה אין הקדירה נחשבת כאילו היא בידו. אולם אם לא הניח את הקדירה לגמרי על גבי קרקע, אלא חלק ממנה מונחת על ידו באויר, הורה הגרי"ש אלישיב (שם) שנחשבת היא כעודה בידו, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ז סוף ס"ק א).

[שעה"צ ס"ק מז]

דְּיֵשׁ לְסָמֹךְ עַל הַמַּקְלִין בְּבָעְיָא זו[64].

64) וגם אם אינו מניח את הכלי שעירה לתוכו על גבי האש, אלא מערה ממנו לתוך מיחם שעומד על גבי האש, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"א הע' מד) שיש להקל, ואינו נחשב כמניח את הכלי האמצעי על גבי קרקע. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ז ס"ק ד).

[משנ"ב ס"ק נו]

וְנִרְאֶה שֶׁבְּעֵת הַצֹּרֶךְ יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה[65].

65) והחזו"א כתב (או"ח סי' לז ס"ק יב), שיש מקום להקל גם כשהניחה על גבי ספסל ואין דעתו להחזירה, משום צירוף דעת הר"ן שהחכרה ברמ"א להלן, שבנטילת קדירה בשבת לא נאמרו תנאי חזרה.

ואם מחשבתו שלא להחזיר את הקדירה היתה בטעות, כגון שהיו שתי קדירות מונחות על גבי האש, באחת תבשיל המיועד לערב ובאחרת תבשיל המיועד לבוקר, וטעה והסיר בערב את הקדירה עם התבשיל המיועד לבוקר, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ ח"ג פ"א ס"כ) שיש לדון שמא נחשב הדבר כנטלה על דעת להחזירה, שהרי לא התכוין ליטול קדירה זו מעל גבי האש כלל, ועוד, שכיון שהסיר את הקדירה בטעות, יש לסמוך על דעת הר"ן שהובאה ברמ"א להלן שבנטילת הקדירה בשבת לא נאמרו תנאי חזרה, ויש להקל ולהחזירה. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (ארחות שבת ח"א פ"ב סמ"ח) שאסור להחזירה, משום שנחשב הדבר כאילו נטל את הקדירה שלא על דעת להחזירה, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ז ס"ק א).

ואם כבתה האש שתחת הקדירה, ובא להעבירה לכירה אחרת, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' עד בישול אות לח) שאין זה נחשב כאילו הונחה הקדירה על גבי קרקע. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"א הע' סט), וביאר, שאף אם נחמיר לדון את כיבוי האש בהנחת הקדירה על גבי הקרקע, מ"מ אין זה נחשב כהנחת הקדירה בידים, אלא כאילו נפלה הקדירה מאליה, שמסתבר שבאופן זה לא בטלה השהייה הראשונה, וכיון שהעמדת הקדירה על האש היתה על דעת להשהותה עד הסעודה, נחשב הדבר כאילו היתה דעתו להעבירה לכשתכבה האש, והרי זה כאילו נטלה על דעת להחזירה.

מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (ארחות שבת שם סמ"ס ובהע' פב) שנחשב הדבר כאילו הניח את הקדירה על גבי הקרקע, אלא אם כן הפח או הפלטה שהקדירה מונחת עליהם לא הצטננו, ואפשר לחמם עליהם מאכל, שבזה לא בטלה השהייה הראשונה, וכן צידד הגר"נ קרליץ (חוט שני שם שעה"צ ס"ק כט). ולענין קדירה שנפלה מעצמה על גבי הקרקע, ראה מה שכתבנו בביה"ל להלן (ד"ה ולא).

וקדירה המונחת על גבי פלטה חשמלית שאינה קטומה, וכבה החשמל בשבת, ולאחר מכן תקנוהו בהיתר, כתב הגרש"ז אויערבך (מכתב, ארצות השבת עמ' תא) שאם לא הצטנן התבשיל לגמרי [שאין בדבר משום בישול לדעת הרמ"א לקמן (סי' שיח סט"ו)], אין צריך להסירה, משום שאין זה נחשב כ'חזרה'. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (שם עמ' תו) שאם הצטננה הפלטה בינתיים, נחשב הדבר כ'חזרה' על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה וצריך להסירה, וכמו שכתב החזו"א (או"ח סי' לח ס"ק ב) לענין העמדת קדירה מערב שבת על גבי תנור הנדלק בשבת על ידי שעון, שנחשב הדבר כהעמדת הקדירה מחדש בשעה שנדלק התנור.

ומי שהחימם קדירה עם תבשיל מערב שבת, ונתנה על גבי הכיסוי המונח על האש ושכח להוריק את האש, וכשנזכר בדבר בשבת רוצה להעבירה לאש אחרת שהיא גרופה וקטומה [באופן שאין בדבר משום איסור בישול], כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לד אות יז) שאף שלפני שהניח את הקדירה על גבי הכיסוי הניחה על הקרקע, מ"מ כיון שכל התעסקותו בקדירה זו היא לצורך חימום הקדירה ולא לצורך סילוקה, והעמדת הקדירה על גבי הכיסוי [שאין אש תחתיו] היתה בטעות, נחשבת העמדת הקדירה על גבי הכיסוי כהעמדתה על האש, ואף עדיף הדבר מהנחת קדירה על גבי ספסל, שלא הותר להחזירה אלא בשעת הצורך, ששם שונה הדבר שמ"מ יש בזה משום הסרת הקדירה מן

המשך במילואים עמוד 4

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

וְאָז אַף אִם יִנְעֲנֵעַ קְצָת, דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן הוּא וְשָׁרֵי (מרדכי ר״פ כירה והגמ״י פ״ז): **ב** *לכִּירָה **(נב) שֶׁהִיא גְרוּפָה וּקְטוּמָה וְנָטַל הַקְּדֵרָה מֵעָלֶיהָ,** (נג) מאֲפִלּוּ **בְּשַׁבָּת** *מֻתָּר **לְהַחֲזִירָהּ** (נד) נכָּל **זְמַן שֶׁהִיא** (יב) **רוֹתַחַת.** הגה (נה) סוְעוֹדָהּ בְּיָדוֹ (טור) ***וְלֹא הִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע.** הגה (נו) *וְדַעְתּוֹ (יג) לְהַחֲזִירָהּ (טור). (נז) עוְדַוְקָא עַל (יד) גַּבָּהּ, **(נח) אֲבָל לְתוֹכָהּ אָסוּר. (נט)** פוּבְתַנּוּר **אָסוּר לְהַחֲזִיר אֲפִלּוּ הוּא גָרוּף וְקָטוּם,** (ס) **וְהוּא הַדִּין לְכוּפָח אִם הִסִּיקוֹ בְּגֶפֶת וְעֵצִים:** הגה (סא) *וְדַוְקָא שֶׁהַתַּבְשִׁיל מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכּוֹ (ב״י), וְאָז מֻתָּר

ל שם ל״ו **מ** שם ל״ח **נ** טור ורבנו ירחם בחלק ג בשם הרב רבנו יונה **ס** שם וכלשנא קמא דחזקיה משמה דאביי **ע** שם ל״ז **פ** טור והרמב״ם

בַּאֵר הֵיטֵב

וְהוֹצִיא הַקְּדֵרוֹת וְהִדְלִיק הָאֵשׁ וְהִטְמִין שֵׁנִית, וְהִתִּיר מַהֲרִי״ל ז״ל הַחִמּוּם לְאוֹתָהּ שַׁבָּת וְהִזְהִיר מִלַּעֲשׂוֹת עוֹד, דְּאִסּוּרָא קָא עָבִיד, עכ״ל. וְכָתַב הָע״ת: וְנִרְאֶה דָּמֵי בְּשֶׁכְּבָר נִתְבַּשְּׁלוּ הַקְּדֵרוֹת כְּמַאֲכַל ב״ד, ואפ״ה לפע״ד הִפְרִיז עַל מִדּוֹתָיו לְהָקֵל יוֹתֵר מִדַּאי.

ע״ש: (יב) **רוֹתַחַת.** וְנָהֲגוּ לְהָקֵל אִם לֹא נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, כְּמ״ש סי׳ שיח ס״ד, וְעַיֵּן סוֹף סי׳ בַּהַגָּ״ה: (יג) **לְהַחֲזִירָהּ.** וב״י ס״ל אֲפִלּוּ אֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר שָׁרֵי: (יד) **גַּבָּהּ.** וּבַכִּירוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁהֵן פְּשׁוּטוֹת, תּוֹכָהּ וְע״ג אַחַת הֵן וּמֻתָּר, ש״ג. וְאִם יֵשׁ אֵשׁ עַל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַתַּחְתּוֹנוֹת וּמְכַבֶּה הָעֶלְיוֹנוֹת, וְאַף שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן לָזֶה, פְּסִיק רֵישָׁא הוּא, וַאֲפִלּוּ עַל־יְדֵי אֵינוֹ־יְהוּדִי יֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, עַיֵּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם וְאֵלִיָּה רַבָּה; וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דִּלְצֹרֶךְ שַׁבָּת (מג) יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַמְּקִלִּין עַל־יְדֵי אֵינוֹ־יְהוּדִי. וְדִין פְּתִיחַת הַתַּנּוּר וּסְתִימָתוֹ עַל־יְדֵי הָאֵינוֹ־יְהוּדִי יִתְבָּאֵר בְּסוֹף סִימָן רנט, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: **ב (נב) שֶׁהִיא גְרוּפָה וּקְטוּמָה.** אֲבָל אֵינוֹ גָרוּף וְקָטוּם אָסוּר[59] אֲפִלּוּ בְּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ, וְכֵן בְּתַנּוּר אֲפִלּוּ גָרוּף וְקָטוּם[60] [אחרונים]: **(נג) אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְכוּ׳**[61]. דְּלֹא תֵּימָא דְּלֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים אֶלָּא כְּשֶׁנָּטַל מֵעֶרֶב־שַׁבָּת וּמַחֲזִיר בְּעֶרֶב־שַׁבָּת סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, קָא מַשְׁמַע לָן דְּמֻתָּר לִטֹּל וּלְהַחֲזִיר (מד) אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת גּוּפָהּ (מה) וַאֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים: **(נד) כָּל זְמַן שֶׁהִיא רוֹתַחַת.** פְּרָט זֶה אֵינוֹ דּוֹמֶה לְכָל הַנִּזְכָּרִים בְּסָעִיף זֶה, דְּבָהֶם הַטַּעַם הוּא, דְּלֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים חֲזָרָה כִּי אִם בְּאֹפֶן זֶה, אֲבָל בָּזֶה הַטַּעַם הוּא, דְּכֵיוָן שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵרְתִיחָתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ, יְהֵא בּוֹ שׁוּב אִסּוּר בִּשּׁוּל, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שיח סָעִיף ד. (מו) וּלְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הָרַמָ״א שָׁם סָעִיף טו בַּהַגָּ״ה, נָהֲגוּ לְהָקֵל אִם לֹא נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי: **(נה) וְעוֹדָהּ בְּיָדוֹ.** רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁלֹּא הֵסִיר הַקְּדֵרָה מִיָּדוֹ מֵעֵת נְטִילָתָהּ מִן הַכִּירָה עַד שָׁעָה שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה[63], (מז) וּלְאַפּוּקֵי אִם הִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי מִטָּה אוֹ סַפְסָל וְכַדּוֹמֶה לָזֶה בֵּינְתַיִם, הָוֵי כְּמוֹ שֶׁהִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע בֵּינְתַיִם, וְזֶה אָסוּר לְכָלֵי עָלְמָא, דִּבְטֵלָה לָהּ הַשְּׁהִיָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְשׁוּב כְּשֶׁמַּחֲזִיר וּמַנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי הַכִּירָה הָוֵי לָהּ כְּמוֹשִׁיב לְכַתְּחִלָּה עַל־גַּבֵּי הַכִּירָה בְּשַׁבָּת, וַחֲכָמִים לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא חֲזָרָה אֲבָל לֹא לְהוֹשִׁיב לְכַתְּחִלָּה, אַף שֶׁכְּבָר נִתְבַּשְּׁלָה כָּל־צָרְכָּהּ וְאֵין בָּהּ מִן הַדִּין מִשּׁוּם אִסּוּר בִּשּׁוּל, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁמַּעֲמִידָהּ בְּמָקוֹם שֶׁדֶּרֶךְ לְבַשֵּׁל שָׁם תָּמִיד, (מח) נִרְאֶה כִּמְבַשֵּׁל לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת: **(נו) וְדַעְתּוֹ לְהַחֲזִירָהּ.** הַטַּעַם גַּם־כֵּן כַּנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה לֹא בָטְלָה עֲדַיִן שְׁהִיָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִשְׁהָה אוֹתָהּ עַל הַכִּירָה מִבְּעוֹד יוֹם כֵּיוָן שֶׁהָיָה דַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר (מט) עַד שֶׁלֹּא תִּצְטַנֵּן, אֲבָל אִם בִּתְחִלָּה כְּשֶׁנְּטָלָהּ לֹא הָיָה דַעְתּוֹ לָזֶה וְשׁוּב נִמְלַךְ לְהַחֲזִיר תֵּכֶף, אָסוּר אַף שֶׁלֹּא הִנִּיחַ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע בֵּינְתַיִם, דְּהָוֵי לָהּ כְּמוֹשִׁיב לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה שֶׁהֵבֵאנוּ הַרְבֵּה מֵהָרִאשׁוֹנִים שֶׁמְּקִלִּין בְּעוֹדָהּ בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ אֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, וְכֵן מְקִלִּין בְּדַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר (נ) אַף שֶׁבֵּינְתַיִם הֱסִירָהּ מִיָּדוֹ, וְנִרְאֶה שֶׁבְּעֵת הַצֹּרֶךְ יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה[65]: **(נז) וְדַוְקָא עַל גַּבָּהּ.** הַיְנוּ (נא) עַל עֳבִי דָּפְנוֹתֶיהָ מִלְמַעְלָה, אוֹ שֶׁשָּׂם כִּסּוּי עַל חֲלָלָהּ וְהֶעֱמִיד הַקְּדֵרָה עַל הַכִּסּוּי; (נב) וַאֲפִלּוּ אִם תָּלָה הַקְּדֵרָה לְתוֹךְ אֲוִיר הַכִּירָה וּקְצָת דָּפְנוֹתֶיהָ בּוֹלְטִין מִלְמַעְלָה כְּדֶרֶךְ הַקְּדֵרָה שֶׁקְּצָרָה מִלְּמַטָּה וּרְחָבָה מִלְמַעְלָה, גַּם־כֵּן בִּכְלַל עַל־גַּבָּהּ הָוֵי, וְלֹא מִקְּרֵי תּוֹכָהּ אֶלָּא כְּשֶׁיּוֹשֶׁבֶת הַקְּדֵרָה עַל קַרְקָעִית הַכִּירָה: **(נח) אֲבָל לְתוֹכָהּ אָסוּר**[68]. דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מַעֲמִיד לְתוֹכָהּ כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבַשְּׁלִין בָּהּ תָּדִיר, נִרְאֶה כִּמְבַשֵּׁל [רשב״א ור״ן]. (נג) וְאוֹתָן הַכִּירוֹת שֶׁאֵין לָהֶן תּוֹךְ וְחָלָל, אֶלָּא הֵן פְּשׁוּטוֹת וְתוֹכָן וְגַבָּן אֶחָד, מֻתָּר לְהַחֲזִיר לָהֶן דְּאֵין עֲלֵיהֶן שֵׁם תּוֹךְ[69]. וְאִם יֵשׁ אֵשׁ בַּכִּירָה, עַיֵּן סִימָן שיח סָעִיף טו: **(נט) וּבְתַנּוּר.** אֲפִלּוּ הֵסֵק בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא, וְכַנַּ״ל: (ס) **וְהוּא הַדִּין לְכוּפָח וְכוּ׳.** דַּהֲלֹא לֹא הֻתְּרָה חֲזָרָה (נד) לְכָלֵי עָלְמָא אֶלָּא בִּגְרוּפָה, וּבְתַנּוּר וְכוּפָח שֶׁהֶבְלָם רַב לֹא מַהֲנֵי גְּרִיפָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף א: **(סא) וְדַוְקָא שֶׁהַתַּבְשִׁיל וְכוּ׳.** קָאֵי אַרֵישָׁא דְּאָמַר:

בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּשֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּשְּׁלָה וְהַיְנוּ לַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה לְגַמְרֵי. וּלְהַיֵּשׁ־אוֹמְרִים, כְּמַאֲכַל בֶּן־דְּרוּסַאי [וְאֵינָהּ עוֹמֶדֶת עַתָּה עַל הָאֵשׁ:
* **כִּירָה שֶׁהִיא גְרוּפָה וּקְטוּמָה.** וְאִם הִסִּיקָהּ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא דִּינָהּ כִּגְרוּפָה וּקְטוּמָה[70] [רמב״ם]: * **מֻתָּר לְהַחֲזִירָהּ.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ [אחרונים]:
* **וְלֹא הִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע.** לְפִי מַה שֶּׁהֶעְתִּיק הָרַמָ״א מִקֹּדֶם לְדִינָא דִּבְעֵינַן עוֹדָהּ בְּיָדוֹ דַּוְקָא, תּוּ לֹא צְרִיכִינַן לְמִכְתַּב שֶׁלֹּא יַנִּיחַ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע, אֶלָּא הַמְחַבֵּר שִׁיטָה אַחֶרֶת יֵשׁ לוֹ, דְּדַוְקָא עַל־גַּבֵּי קַרְקַע אָסוּר דְּאָז בָּטְלָה הַשְּׁהִיָּה הָרִאשׁוֹנָה, אֲבָל לֹא בִּמְנִיחָהּ עַל־גַּבֵּי סַפְסָל וְכַדּוֹמֶה בֵּינְתַיִם, עַיֵּן בְּבֵית־יוֹסֵף. וְדַע, דְּאִם הִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע, אַף שֶׁהָיָה דַעְתּוֹ לְהַחֲזִירָהּ, אָסוּר אֲפִלּוּ לְדַעַת הַמְחַבֵּר. בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר כָּתַב, דַּאֲפִלּוּ אִם זֶה הַמֵּסִיחַ הָיָה אָדָם אַחֵר שֶׁאֵין הַקְּדֵרָה שֶׁלּוֹ, גַּם־כֵּן מוֹעִיל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ לֶאֱסֹר שׁוּב לְהַחֲזִיר עַל־גַּבֵּי כִּירָה, וְלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה 'אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ'[71]; אַךְ אִם עוֹדוֹ בְּיָדוֹ, וְרַק בְּעֵת שֶׁסִּלֵּק מֵהַכִּירָה לֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהַחֲזִירוֹ, אִם מַחֲשַׁבְתּוֹ מוֹעֶלֶת לֶאֱסֹר שׁוּב לְהַחֲזִיר, זֶה תָּלוּי בְּמַחֲלֹקֶת הָרִאשׁוֹנִים, עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ[72]: * **וְדַעְתּוֹ לְהַחֲזִירָהּ.** הִנֵּה מַשְׁמַע דְּתָפֵס לְחֻמְרָא בְּהָאִבַּעְיוֹת שֶׁבָּעוּ לָזֶה בַּגְּמָרָא, וְעַל־כֵּן סְבִירָא לֵהּ דְּתַרְתֵּי בָּעִינַן: שֶׁלֹּא יַנִּיחַ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע וְגַם יִהְיֶה דַעְתּוֹ [לְהַחֲזִיר], הָא עַל־גַּבֵּי קַרְקַע אָסוּר אַף שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַחֲזִירָהּ, וְכֵן סְתַם הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסָעִיף ג, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה הוּא דְּאָזִיל לְשִׁיטָתוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית־יוֹסֵף, אַחַר שֶׁהֵבִיא דֵּעַת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁסְּבִירָא לְהוּ לְהַחְמִיר בְּהִנִּיחַ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע בְּכָל גַּוְנֵי, כָּתַב: וּדְלֹא כְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה דִּבְדַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, אַף כְּשֶׁהִנִּיחַ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע מֻתָּר. וְהִנֵּה גָּרַם לוֹ לִדְחוֹת אֶת דְּבָרָיו לְגַמְרֵי, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא רָאָה לְשׁוּם דֵּעָה הַמַּסְכֶּמֶת עִם דִּבְרֵי הַתְּרוּמָה, וּבֶאֱמֶת בְּחִדּוּשֵׁי הָרַ״ן הֵבִיא כֵן בְּשֵׁם הָרָאַ״ה, וְכֵן כָּתַב בְּשִׁלְטֵי־הַגִּבּוֹרִים בְּשֵׁם רִיאַ״ז, וְכֵן הוּא הַכְרָעַת הַמְּאִירִי, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הֵבִיא הַתּוֹסָפוֹת רֵישׁ פֶּרֶק בַּמֶּה טוֹמְנִין מִנְהֲגֵי הַמְּקוֹמוֹת בְּעִנְיַן הַטְמָנָה, וְכָתְבוּ דְּשֶׁמָּא סְבִירָא לָן כְּהַךְ לִשְׁנָא דְּשָׁרֵי חִזְקִיָּה מִשְּׁמֵהּ דְּאַבַּיֵּי בְּהִנִּיחוֹ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע אִם דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר [וְכֵן כְּעֵין זֶה בָּרֹא״שׁ דְּתַרְתֵּי בָּעִינַן, אַךְ לְבַסּוֹף מָצָא עֵצָה אַחֶרֶת לְיַשֵּׁב הַמִּנְהָג, עַיֵּן שָׁם]. וּלְפִי זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל בְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן, דִּבְדַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר אַף שֶׁהִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע, אוֹ שֶׁעוֹדָהּ בְּיָדוֹ וְלֹא הָיָה דַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר כְּשֶׁסִּלְּקָהּ, יָכוֹל לְהַחֲזִיר; וְעַל־כָּל־פָּנִים בְּעוֹדָהּ בְּיָדוֹ וְאֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, מִסְתַּבְּרָא וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל לְעֵת הַצֹּרֶךְ, מֵאַחַר שֶׁגַּם הָרַמְבַּ״ם הִשְׁמִיטָהּ, וְכֵן בְּהִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי סַפְסָל וְכַדּוֹמֶה וְהָיָה דַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, מֵאַחַר שֶׁגַּם דַּעַת הָרַב בֵּית־יוֹסֵף כְּהַפּוֹסְקִים הַמְּקִלִּין בָּזֶה: * **וְדַוְקָא שֶׁהַתַּבְשִׁיל וְכוּ׳.** מְקוֹרוֹ מֵהַבֵּית־יוֹסֵף, וְאָזִיל זֶה לְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הַמְחַבֵּר בְּשי״ה סָעִיף ד,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מג) דְּבֶאֱמֶת הֲלֹא הוּא רַק פְּסִיק רֵישָׁא דְּלֹא נִיחָא לֵהּ[58] וְאִסּוּרוֹ רַק מִדְּרַבָּנָן לְכָלֵי עָלְמָא, וְכִדְמוּכָח בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסוֹף סִימָן רנט, עַיֵּן שָׁם: (מד) וְאֵין חִלּוּק בֵּין כְּשֶׁנְּטָלָהּ מֵהַכִּירָה מִבְּעוֹד יוֹם וּבֵין בְּשַׁבָּת גּוּפָא לְדֵעָה זוֹ[62]. וְעַיֵּן לְקַמָּהּ בַּהַגָּ״ה בְּשֵׁם הָרַ״ן: (מה) רַ״ח וְרִי״ף וְרַבֵּנוּ תָּם בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר: (מו) מָגֵן־אַבְרָהָם וְתוֹסֶפֶת־שַׁבָּת וש״א: (מז) מָגֵן־אַבְרָהָם לְדַעַת הָרַמָ״א. וְלֹא הִזְכַּרְתִּי 'פְּנֵה מְמַחֵם לִמְחַם' שֶׁזָּכַר הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, מִשּׁוּם דִּבְלָאו הָכֵי יֵשׁ דֵּעוֹת שֶׁמְּקִלִּין בִּמְחַם שֵׁנִי, עַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת וְרַ״ן, עַל־כֵּן לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי פָּשׁוּט דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַמְּקִלִּין בְּבַעְיָא זוֹ[64]: (מח) רַ״ן וְרַשְׁבָּ״א: (מט) אֵלִיָּה רַבָּה בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ. וְנִרְאֶה שֶׁטַּעְמוֹ, דְּאִם יִהְיֶה דַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר אַחַר שֶׁיִּצְטַנֵּן אֵין מַחֲשַׁבְתּוֹ מוֹעֶלֶת כְּלוּם אַחֲרֵי שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּכְדִלְעֵיל, וַהֲוֵי כְּאֵין דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר. וְנִרְאֶה דְּאִם חָשַׁב לְהַחֲזִיר עַד שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, גַּם־כֵּן דַּי, לְפִי מַה דְּקַיְמָא לָן כְּהָרַמָ״א בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסָעִיף־קָטָן יט: (נ) הַיְנוּ עַל־גַּבֵּי סַפְסָל וְכַדּוֹמֶה[66]; אַף דְּיֵשׁ מֵהֶם שֶׁמְּקִלִּין אַף בְּהִנִּיחַ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע כֵּיוָן שֶׁהָיָה דַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר, קָשֶׁה לִפְסֹק נֶגֶד סְתִימַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְקַמָּן בְּסָעִיף ג[67], עַיֵּן שָׁם: (נא) רַשִׁ״י בְּדַף לז וְטוּר: (נב) בֵּית־יוֹסֵף וּמָגֵן־אַבְרָהָם וש״א. וּקְצָת פֶּלֶא שֶׁהִשְׁמִיטוּ הַפּוֹסְקִים מַה דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי, שֶׁצַּד ג׳ טְפָחִים בְּעֹמֶק הַכִּירָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה נִקְרָא עַל־גַּבָּהּ, וּבְיוֹתֵר נִקְרָא תּוֹכָהּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁם עַד הֶחָרִיץ שֶׁעֲשׂוּי בַּכִּירָה [וְלֹא הֻזְכַּר הַיְרוּשַׁלְמִי רַק בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ן וְחִדּוּשֵׁי הָרַ״ן, אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּמַרְאֵה־הַפָּנִים שֶׁיִּשֵּׁב קְצָת דָּבָר זֶה]: (נג) שִׁלְטֵי־הַגִּבּוֹרִים, עַיֵּן שָׁם שֶׁמּוּכָח כְּמוֹ שֶׁהֶעְתַּקְנוּ הַטַּעַם: (נד) הַיְנוּ, אֲפִלּוּ לְהַיֵּשׁ־אוֹמְרִים דְּמֵקֵל בְּסָעִיף א לְעִנְיַן שֶׁהִיָּה דְּלֹא בָּעִינַן גְּרוּפָה,

בְּפֶרֶק ג מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת וּשְׁאָר פּוֹסְקִים

לְהַחֲזִירוֹ **(סב) אֲפִלּוּ לְכִירָה אַחֶרֶת, אֲבָל אִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכּוֹ אָסוּר אֲפִלּוּ לְאוֹתָהּ כִּירָה** (מיימוני פ״ג). **(סג) וְיֵשׁ** אוֹמְרִים דְּכָל זֶה אֵינוֹ אָסוּר רַק **(סד)** כְּשֶׁנִּטְּלוֹ מִן הַכִּירָה (עו) מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא הֶחֱזִירוֹ עַד שֶׁחָשֵׁכָה, אֲבָל אִם לְקָחוֹ מִשָּׁם מִשֶּׁחָשֵׁכָה, אֲפִלּוּ הִנִּיחוֹ **(סה)** עַל־גַּבֵּי קַרְקַע מִתֹּר (ר״ן פ׳ כירה והל־בו), **(סו)** וְכֵן נוֹהֲגִים לְהָקֵל בַּתַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דִּין כִּירָה, וְסוֹמְכִין עַצְמָם עַל דִּבְרֵי הַמְקַלִּין; **(סז) וְטוֹב לְהַחְמִיר. (סח) מִיהוּ, אִם (עז) נִצְטַנֵּן, לְכֵלֵי עַלְמָא אָסוּר** (ב״י). וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם הוֹצִיא מֵאֲכָל מִן הַתַּנּוּר בְּשַׁבָּת, **(סט) אָסוּר לְהַנִּיחוֹ בְּכָרִים (יז) וּבְכִסָּתוֹת** (הגה״מ פ״ז). **(ע)** יֵשׁ אוֹמְרִים, דְּכֹל שֶׁהוּא סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה **(עא)** אוֹ סָמוּךְ לְ״בָרְכוּ״, שֶׁהוּא קַבָּלַת שַׁבָּת לְדִידָן (הנהות מרדכי), **(עב)** אִם הוּא סָמוּךְ כָּל־כָּךְ שֶׁאִם נִצְטַנֵּן הַקְּדֵרָה אִי אֶפְשָׁר לְהַרְתִּיחָהּ מִבְּעוֹד יוֹם, דִּינוֹ כְּמוֹ **(יח) בְּשַׁבָּת**

בַּאֵר הֵיטֵב

הַכִּירָה, עַיֵּן סִימָן שִׁיחַ סִ״ר וְשִׁ״י: (עו) **מִבְּע״י.** דְּאִי בְּטֵלָה הַטְמָנָה הָרִאשׁוֹנָה הָוֵי כְּמַטְמִין לְכִתְחִלָּה בְּשַׁבָּת, מִשֵּׁא״כ בְּנוֹטֵל בְּשַׁבָּת: (עז) **נִצְטַנֵּן.** הֵינוּ לְגַמְרֵי דְּשַׁיָּךְ בּוֹ אַת״כ בְּשׁוּל חֵרֶשׁ, וְעַיֵּן סִי׳ שִׁיחַ. כָּתַב הַפַּ״ז: בְּמָקוֹם דְּמַקָּר לְהַחֲזִיר כָּאן אֲפִלּוּ לִסְתֹּם בִּי הַתַּנּוּר בְּדֶרֶךְ אַחֵר הֲחֲזָרָה, דְּסִתִּימַת הַדֶּרֶךְ לֹא מִקְרֵי הַטְמָנָה. וְכָל זֶה בְּאֵינוֹ גְּחָלִים בּוֹעֲרוֹת בַּתַּנּוּר, אֲבָל יֵשׁ שָׁם גְּחָלִים בּוֹעֲרוֹת דְּבְאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם

אֲפִלּוּ לְב״ה אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּתַנּוּר דִּידָן וְדַמֵּי לְכִירָה אָסוּר לְהַחֲזִיר בְּכָל גּוּנֵי, עכ״ל: (יז) **וּבְכִסָּתוֹת.** דְּגָרַע מִלְּהַחֲזִיר לַתַּנּוּר, דה״ל כִּתְחִלַּת הַטְמָנָה. ר״מ. וְאִם הוּא פָּתוּחַ לְמַעְלָה מֵתֹּר, דְּלֹא מִקְרֵי הַטְמָנָה כְּמ״ש רַמ״א, ט״ז: (יח) **בְּשַׁבָּת.** וְאִם אֵינָהּ מְבַשֶּׁלֶת כָּל־צָרְכָהּ אָסוּר לְהַחֲזִיר כְּמוֹךְ לַחֲשֵׁכָה, אֲבָל אֵי לְגַמְרֵי שָׁרֵי סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה מִמֹּשׁ כְּמ״ש ס״א. וְאֵין לשל הַקְּדֵרָה וְלִתְּנָהּ ע״ג הַתַּנּוּר שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם סָמוּךְ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְהַחֲזִירָהּ עַל־גַּבֵּי כִּירָה כְּשֶׁהַקְּדֵרָה רוֹתַחַת, וְלָזֶה בַּאֵר דְּדַוְקָא כְּשֶׁהוּא מְבֻשָּׁל כָּל־צָרְכּוֹ, אֲבָל אִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל כָּל־צָרְכּוֹ שַׁיָּךְ אַחֲרָיו עוֹד בְּשׁוּל[73]. וְעַיֵּן כְּמַה שֶׁנִּכְתַּב לְקַמָּן בְּסִימָן שִׁיחַ סָעִיף ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: **(סב) אֲפִלּוּ לְכִירָה אַחֶרֶת.** וַאֲפִלּוּ (עה) אִם הֻבְלָהּ מְרֻבֶּה מֵרִאשׁוֹנָה[74], מִכָּל מְקוֹם לֹא הָוֵי רַק בְּכְלַל חֲזָרָה וְשָׁרֵי, אֲבָל אִם הָיְתָה בְּתְחִלָּה טְמוּנָה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל וּבִשְׁבָת בָּא לְהוֹשִׁיבָהּ לְכִירָה, אוֹ לְהַפּוּךְ מִכִּירָה לְהַטְמָנָה, אָסוּר, דְּזֶהוּ פְּעֻלָּה חֲדָשָׁה[75], וְאֵין טוֹמְנִין מִשֶּׁחֲשֵׁכָה אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רנז: **(סג)** וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָל זֶה וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, הָא דְּבָעֵינָן דַּוְקָא עוֹדָהּ בְּיָדוֹ גַּם הַיְינוּ לְהַחֲזִיר, אֲבָל גָּרוּף וְקָטוּם (עו) לְכֵלֵי עַלְמָא בְּעֵינָן: **(סד) כְּשֶׁנִּטְּלוֹ מִן הַכִּירָה מִבְּעוֹד יוֹם וְכוּ׳.** דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא הָיָה הַנִּטִּילָה בְּשַׁבָּת נִרְאֶה חֲזָרָתוֹ כִּפְעֻלָּה חֲדָשָׁה, וְהָוֵי כְּנוֹתֵן לְכַתְּחִלָּה וּמְבֻשָּׁל, מִשּׁוּם הָכִי מַצְרִינָן עַל־כָּל־פָּנִים עוֹרְנָה בְּיָדוֹ וּכְהַאי גַּוְנָא, כִּי הֵיכִי דְּלֶהֱוֵי הֶכְרַע שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲזָרָה: **(סה) עַל־גַּבֵּי קַרְקַע.** וַאֲפִלּוּ (ז) לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר[76], וְהַטַּעַם, שֶׁהָרֵי הַכֹּל יָדְעוּ דְּכֻבָּר עֲמָדָה הַקְּדֵרָה בְּכִירָה וְנִתְבַּשְּׁלָה כְּבָר: **(סו) וְכֵן נוֹהֲגִים לְהָקֵל בַּתַּנּוּרִים וְכוּ׳.** הֵינוּ, (פח) שֶׁמַּחֲזִירִים לְתוֹךְ הַתַּנּוּר בְּשַׁבָּת מַה שֶּׁנּוֹתֵר לָהֶם אֵצֶל שֶׁלָּקְחוּ מִן הַטְּשָׁאלִין״ט[1] לַאֲכִילָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן: **(סז) וְטוֹב לְהַחְמִיר.** כִּי הַרְבֵּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל הָרַ״ן, וְעוֹד, כִּי הַבֵּית־יוֹסֵף סוֹבֵר שֶׁגַּם הָרַ״ן לֹא הִתִּיר אֶלָּא עַל־גַּבֵּי כִּירָה וְלֹא כְּתוֹכוֹ, וְגַם הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסָעִיף־קָטָן לה מְצַדֵּד כְּהַבֵּית־יוֹסֵף[77], עַיֵּן שָׁם, וּמִי עֲדִיפָא תַּנּוּר שֶׁלָּנוּ מִכִּירָה. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ זְכוּת עַל הַמִּנְהָג, כִּי כְּבָר נִתְבָּאֵר בַּפּוֹסְקִים שֶׁאֵין לֶאֱסֹר חֲזָרָה אֶלָּא־אִם־כֵּן יֵשׁ חֹם שֶׁהַקְּדֵרָה יְהִיָּה נַעֲשָׂה (עט) רוֹתַחַת מִן הַחֹם, וְזֶה אֵין מָצוּי כָּל־כָּךְ. עַל־כֵּן אֵין לְפַקְפֵּק בָּזֶה[78], וְעַיֵּן לְקַמָּה בְּסָעִיף־קָטָן סח, וְאַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בַּלְבוּשׁ כִּדְבָרֵינוּ: **(סח) מִיהוּ, אִם נִצְטַנֵּן.** הֵינוּ אִם נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה. וְהַטַּעַם: דְּשַׁיָּךְ אַחַר־כָּךְ עוֹד בְּשׁוּל חֵרֶשׁ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן לו שֶׁכָּתַב, דַּאֲפִלּוּ בְּדָבָר יָבֵשׁ שֶׁאֵין בּוֹ מָרָק דְּלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ בְּשׁוּל גַּם־כֵּן אָסוּר, דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר נִצְטַנֵּן בַּטְּלָה הַשְּׁהִיָּה הָרִאשׁוֹנָה וְהָוֵי כְּנוֹתֵן עַצָּה מֵחָדָשׁ בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר, לָזֶה אָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי[79]; וְכָל זֶה כְּשֶׁמַּנִּיחוֹ עַצָּה בְּמָקוֹם שֶׁעַל־יְדֵי הַחֹם (פ) יִהְיֶה חַיָּב סוֹלֶדֶת בּוֹ. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּבְמָקוֹם שֶׁמֻּתָּר לְהַחֲזִיר מַתֹּר אֲפִלּוּ לְסִתֹּם פִּי הַתַּנּוּר בְּדֶרֶךְ אַחֵר הַחֲזָרָה, דְּסִתִּימַת הַדֶּרֶךְ לֹא מִקְרֵי הַטְמָנָה; מִיהוּ, אִם עַל־יְדֵי

סְתִימַת פִּי הַתַּנּוּר יִהְיֶה רוֹתֵחַ, טוֹב שֶׁלֹּא לִסְתֹּם, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף־קָטָן סו. וְדַע, דְּכָל זֶה הוּא בְּאֵין גְּחָלִים בּוֹעֲרוֹת בַּתַּנּוּר, אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם גְּחָלִים בּוֹעֲרוֹת, פָּשׁוּט בַּמִּשְׁנָה דְּבְאֵין פָּרוּף וְקָטוּם אֲפִלּוּ לְבֵית־הִלֵּל אָסוּר לְהַחֲזִיר, וַאֲפִלּוּ תַּנּוּר שֶׁלָּנוּ דְּדָמֵי לְכִירָה גַּם־כֵּן אָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי [טי״ז]. וּלְכִי מַה שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת־יַעֲקֹב, (סא) דְּלְעִנְיַן חֲזָרָה סַגִּי כְּשֶׁגָּרוּף הַגְּחָלִים לְצַד אֶחָד[80], יֵשׁ לְהָקֵל אִם גָּרַף הַגְּחָלִים מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁיִּהְיוּ רַק לְצַד אֶחָד: **(סט) אָסוּר לְהַנִּיחוֹ וְכוּ׳.** דְּזֶה מִקְרֵי (סא) תְּחִלַּת הַטְמָנָה [דְּמַה שֶׁהָיָה מֻנָּח מִתְּחִלָּה בַּתַּנּוּר עִנְיָן אֶחָד הוּא, (סג) וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף־קָטָן סב], וְאֵין טוֹמְנִין בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל, וְלָכֵן (סד) אֲפִלּוּ הָיָה עֲדַיִן הַמַּאֲכָל חַם וְרוֹתֵחַ אָסוּר. וְאִם אֵינוֹ טָמוּן הֵיטֵב בְּתוֹכָם, (סה) שֶׁהוּא פְּתוּחַ מִלְּמַעְלָה, שְׁרֵי[81], דְּזֶה לֹא מִקְרֵי הַטְמָנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ״א בְּסוֹף סָעִיף א בַּהַג״ה[82]: (ע) **יֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֹל שֶׁהוּא סָמוּךְ וְכוּ׳.** כְּדֵי לְהָבִין דִּבְרֵי הַיֵּשׁ־אוֹמְרִים מֻכְרָח אֲנִי לְהַאֲרִיךְ קְצָת. דְּהִנֵּה הַחוֹסְפוֹת וְהָרֹא״ש וְסִיעָתָם הוֹכִיחוּ דִּבְעֶרֶב־שַׁבָּת נַמִּי שַׁיָּךְ דִּינֵי חֲזָרָה, דְּהַיְנוּ אִם נָטַל מִבְּעוֹד יוֹם מִן הַכִּירָה אוֹ מִן הַתַּנּוּר לְדִידָן, אָסוּר לְהַחֲזִיר עָלָיו אֶלָּא־אִם־כֵּן הוּא גָּרוּף וְקָטוּם. וְהִקְשׁוּ עַל זֶה: אִם־כֵּן דַּאֲסַרְנָן לְהַחֲזִיר אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת, אִם יְסַלֵּק הַקְּדֵרָה מִן הַכִּירָה בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בְּהַשְׁכָּמָה לֹא יְהִיֶה יָכוֹל לְהַחֲזִיר, וְאֵיזֶה שֶׁעוּר זְמַן נָתְנוּ חֲכָמִים עַל זֶה? וּמִסְּתָם, דְּאִם הוּא סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה כָּל־כָּךְ עַד שֶׁאִם הָיָה קַר לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַרְתִּיחוֹ כְּאוֹתוֹ זְמַן[83], אָסְרוּ אֹ לְהַחֲזִיר בְּלֹא גְרִיפָה, דְּאִם יִהְיֶה מֻתָּר אֹ לְהַחֲזִיר יַחֲזִיר גַּם בְּשַׁבָּת, וְכָלָא חֲדָא גְּזֵרָה הִיא, וּבְשַׁבָּת אָסוּר שֶׁמָּא יִתְּתָה[84]. וְכָל זֶה הוּא דַּעַת הַיֵּשׁ־אוֹמְרִים שֶׁהִזְכִּירוּ הָרַמ״א, וְהַיֵּשׁ־מְקַלִּין הוּא דַּעַת רַשׁ״י וְסִיעָתוֹ, דִּקְבִיעָא לְהוּ דְּלֹא גָזְרוּ עַל חֲזָרָה כִּי אִם מִשְּׁחֲשֵׁכָה וְלֹא מִבְּעוֹד יוֹם: (עא) **אוֹ סָמוּךְ לְ׳בָרְכוּ׳.** בִּזְמַנָּם הָיוּ נוֹהֲגִים לוֹמַר ׳בָּרְכוּ׳ בְּהָקְדֵּם, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּכֵיוָן דְּעַל־יְדֵי ׳בָּרְכוּ׳ הוּא קַבָּלַת שַׁבָּת, הָוֵי כְּשַׁבָּת גְּמוּר, וּבְעֵינָן שֶׁאוֹתוֹ הַשֵּׁעוּר יִהְיֶה קֹדֶם ׳בָּרְכוּ׳ דַּוְקָא. וְעַיֵּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם שֶׁחוֹלֵק עַל זֶה וּסְבִירָא לֵהּ דְּלֹא נִזְכַּר זֶה הַשֵּׁעוּר רַק קֹדֶם חֲשֵׁכָה וְלֹא קֹדֶם ׳בָּרְכוּ׳: (עב) **אִם הוּא סָמוּךְ כָּל־כָּךְ וְכוּ׳.** הַיְינוּ, אֲפִלּוּ הוּא קֹדֶם שְׁקִיעַת הַחַמָּה אֵיזֶה זְמָן, דִּינוֹ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת. וְהַיְינוּ רַק לְעִנְיָן דְּבָעֵינָן גְּרוּפָה וּקְטוּמָה כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, אֲבָל לְעִנְיָן דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר וְשֶׁלֹּא יַנִּיחֶנּוּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע לֹא בָּעֵינָן בְּנֵה [תו״ש וחגר״א בשם הרא״ש]. וְחַי לְגַמְרֵי (סו) שָׁרֵי לְהַחֲזִיר סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה מִמֹּשׁ אֲפִלּוּ לְאֵינָהּ גְּרוּפָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

בַּחֲזָרָה מוּדֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר שָׁם בְּהִרְיָא: (עה) מָגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַרַמְבַּ״ם: (עו) טוּרֵי־זָהָב: (עז) תּוֹסֶפֶת־שַׁבָּת: (עח) אֲבָל לְהֵן לְהוֹכוֹ מַאֲכָלִים שֶׁלֹּא הִטְמִינוּ בּוֹ, לְכֵלֵי עַלְמָא אָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי: (עט) הַיְינוּ שֶׁהַיַּד סוֹלֶדֶת בּוֹ: (פ) כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרַמ״א בְּסָעִיף ה וּכְגִרְסַת הַגְּרַ״א שָׁם: (פא) מַה שֶׁאֵין בֵּן לְעִנְיָן שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינָן שֶׁיִּגְרוֹף כָּל הַגְּחָלִים לַחוּץ, עַיֵּן שָׁם, וְכַנַּ״ל בְּרֵישׁ הַסִּימָן: (פב) דְּרִבֵּי־מֹשֶׁה וּמָגֵן־אַבְרָהָם: (פג) הַיְינוּ מַה דְּאִיתָא שָׁם דְּמִכִּירָה לְהַטְמָנָה אָסוּר, וְהוּא בִּירוּשַׁלְמִי סוֹף פֶּרֶק בְּמֶה טוֹמְנִין, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״א מִקּוּרוֹ מִזֶּה, וּלְפֶלֶא מַה שֶׁהֵבִיא בְּאֵלִיָּה רַבָּה שֵׁשׁ מְקַלִּין בְּזֶה, וְהַלֵּא יְרוּשַׁלְמִי מְפֹרָשׁ הוּא: (פד) עֹלַת־שַׁבָּת וש״א: (פה) ט״ז וש״א: (פו) מָגֵן־אַבְרָהָם וְתוֹסֶפֶת־שַׁבָּת:

תִּרְגּוּם: 1 חֲמִין.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רנג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק סא]

אֲבָל אִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל כָּל־צָרְכּוֹ שַׁיָּךְ אֵחֶרָיו עוֹד פְּשׁוּל[73].

73) וגם כשיש ספק אם התבשל כל צרכו, כתב כביה"ל לקמן (סי' שיח ס"ד ד"ה שייך) שאסור להחזירו.

וכן עצמות עוף שמתרככות בבישול מרובה ונעשות ראויות לאכילה, כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ו) שיש להקפיד שיהיו מבושלות כל צרכן, וראויות לאכילה. והוסיף (ד"ה בסיום הדברים), שיתכן שגם אותם אנשים שאינם רגילים ללעוס עצמות אלו אפילו לאחר שנעשו רכות, אסור להם להחזיר עצמות אלו לקדירה, באופן שיש באותה עיר אנשים רבים שאוכלים אותן ונהנים מטעמן. אמנם, כשיש ספק אם התבשלו עצמות אלו כראוי, רשאים אותם אנשים שאינם רגילים לאכלן להקל בדבר, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' כה).

מאידך, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' עו) כתב שמעיקר הדין אין לחוש בעצמות אלו משום בישול, אלא שבמקומות שרגילים ללעסן, כגון בארץ ישראל, אין להקל בדבר לאותם שרגילים בכך. וכעין זה דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ו ס"ק ב), שלאותם הנוהגים לאוכלן יש איסור בבישולן ואסור להחזירן, מה שאין כן לרוב בני אדם שאינם נוהגים לאוכלן, שלגביהם אין בזה איסור בישול, ומותרים להחזירן.

[משנ"ב ס"ק סב]

וַאֲפִלּוּ אִם הֻבְלָה מִרֻבָּה מֵרִאשׁוֹנָה[74] וכו', וְזֶהוּ פְּעֻלָּה חֲדָשָׁה[75].

74) ואם היתה הקדירה מונחת על גבי כירה שאינה חמה בשיעור שהיד סולדת בו, כתב החזו"א (או"ח סי' לז ס"ק י) שגם אם התבשיל עדיין חם בשיעור שהיד סולדת בו, נחשב הדבר כהנחה בתחילה, ואסור.

75) ולקחת קדירה הסמוכה לכירה וליתנה על גביה, כתב החזו"א (שם) שמותר, משום שכל אופני 'שהייה' נחשבים כאחד. ובספר שתה הלכות (סי"א) כתב, שקולא זו של החזו"א היא לשיטתו (שם ס"ק ט) שסמיכה בתחילה בשבת אסורה, כשם שאסור ליתן על גבי הקדירה בתחילה. [וראה משנ"ב לעיל (ס"ק טו) שהביא שיש המקילים בסמיכה בתחילה בשבת, וראה מה שכתבנו שם].

אמנם, אם היו שתי קדירות מונחות זו על גבי זו, ונטל את שתיהן, ורוצה להחזיר את הקדירה העליונה על גבי קדירה ריקנית שעל האש, כתב החזו"א שם (ס"ק יא) שנחשב הדבר כהנחה בתחילה ואסור.

ולהעביר את הקדירה הנמצאת על הפח שעל גבי האש, ממקום שאינו כנגד האש למקום שכנגד האש [כשאין בדבר משום בישול], דעת הגר"ש וואזנר (מכתב, ארחות שבת ח"א עמ' תקנז) שאם מקצת מן הקדירה כבר מונחת כנגד האש, פשוט שמותר להעביר אף את חלקה האחר כנגד האש, וכן דעת הגר"נ קרליץ (שם פ"ב הע' קיט).

ואם הקדירה שעל הפח אינה מונחת כנגד האש אפילו במקצתה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' סא) שאם שהמקום שעליו נמצאת הקדירה חם בשיעור שהיד סולדת בו, נחשבת הקדירה כנמצאת על גבי האש, ויכול להעבירה כנגד האש. וכן צידד הגר"ש וואזנר (ארחות שבת שם), שמעיקר הדין מותר להעביר את הקדירה ממקום חם שיכולה הקדירה להתחמם בו בשיעור שהיד סולדת בו, למקום הנמצא כנגד האש. מאידך, ממה שכתב בשו"ת אגרות משה במקום אחר (שם ח"ד סי' עד בישול אות יב), משמע שהתיר להעביר קדירה אף ממקום שאין היד סולדת בו למקום הנמצא כנגד האש, שמ"מ מונחת היא על הפח שעל גבי האש. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק שהיה וחזרה פ"ו אות ג), אלא שהוסיף שמותר לעשות כן רק אם במקום הראשון אפשר על כל פנים לחמם תבשיל בשיעור שתהיה תועלת מחומו.

אמנם, לענין ליתן קדירה בתחילה למקום שהיד סולדת בו, כתב בשו"ת אגרות משה (שם ח"א סי' צד) שאם במקום זה אי אפשר לחמם את התבשיל בשיעור חום שהיד סולדת בו, מותר ליתנה שם, ומבואר מדבריו שמקום זה אינו מכלל הכירה, ואם כן לכאורה ראוי היה לאסור להעביר קדירה אף ממקום שהיד סולדת בו, אל כנגד האש (הערת שבות יצחק שם).

והגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לד אות יב) כתב, שאין להעביר קדירה ממקומה למקום הנמצא כנגד האש, אלא אם כן מקומה חם בשיעור שיכול לבוא לידי יד סולדת בו, וסמוך הוא מאד למקום האש. עוד דן הגרש"ז אויערבך (שם, ובשש"כ פ"א הע' קיא), שכיון שכשהסיר את הקדירה בערב שבת מן האש היתה דעתו להחזירה על גבי האש, הנחתה במקום השומר את החום [גם אם היה זה מקום שלא יכול לבוא לידי יד סולדת] אינה נחשבת כהסחת הדעת, אלא כעודה בידו ודעתו להחזירה, ויש להתיר להעבירה אל כנגד האש. [ובארחות שבת ח"א פ"ב הע' קיח כתב, שהגרש"ז אויערבך כתב זאת רק כדי ללמד זכות על הנוהגים כך, אך לכתחילה לא היקל בזה].

ולענין קדירה המונחת על הכיסוי שנמצא על גבי האש, ורוצה להסיר את הכיסוי בשבת כדי שתהיה הקדירה מונחת על גבי האש עצמה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ז ס"ק ז) שמותר לעשות כן, מאחר שלענין איסור הנחה בתחילה בשבת נחשבת קדירה המונחת על גבי הכיסוי כמונחת על גבי האש, ואם כן אין זה נחשב כשינוי במצבה של הקדירה, ובפרט לסוברים שהכיסוי שעליו מונחת הקדירה אינו נחשב כגרוף וקטום [כמובא להלן (ס"ק פא) בשם החזו"א]. אמנם, יש להיזהר שלא להגביה את הקדירה בשעה שמסיר את הכיסוי, שאם לא כן יאסר להחזירה על האש, שהרי אין האש גרופה וקטומה. [ואם לא היה התבשיל מבושל בין השמשות, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ה אות ד) אם נחשב הפח כמוקצה, מאחר שבין השמשות היה אסור להוציאו מחמת בישול התבשיל].

[משנ"ב ס"ק סה]

וַאֲפִלּוּ לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר[76].

76) משמע מדבריו, שגם על אופן זה כתב הרמ"א שהמנהג להקל. והחזו"א כתב (או"ח סי' לז ס"ק יב), שאם הניח את הקדירה על גבי קרקע ולא היתה דעתו להחזירה, בזה לא נהגו להקל, ולכן הזכיר הרמ"א (כאן, ולהלן ס"ג) רק שהונחה הקדירה על גבי קרקע, ולא הוכיר שאין דעתו להחזירה.

[משנ"ב ס"ק סז]

מְצַדֵּד כְּהַבַּיִת־יוֹסֵף[77] וכו', עַל־כֵּן אֵין לְפַקְפֵּק בְּזֶה[78].

77) והחזו"א כתב (או"ח סי' לז ס"ק ח) שלשון המשנ"ב אינו מכוון, שהרי המג"א לא הניח כלל מקום לדברי הדרכי משה שכתב שלדעת הר"ן כשנטל בשבת מותר להחזיר אפילו לתוכה.

78) והחזו"א כתב (שם), שמאחר שבגמ' (שבת לח, ב) מבואר שאין מחזירים גם בשבת, אין לסמוך להקל עד שידע בודאי שהתנור צונן, ושאף השומן שעל קרקעית הכלי [שמתחמם מהר יותר משאר הבשר] לא יבוא לידי יד סולדת. והוסיף, שאם היד סולדת בתוך התנור, וכל שכן אם יש בתנור גחלים כוערות ואפילו עוממות, אסור להחזיר את הקדירה אף למקום שאין היד סולדת בו, כגון סמוך לפיו. ובטעם הדבר כתב, שמאחר שאין מחיצה בין מקומות אלו, לא חילקו חז"ל בגזירתם בשני מקומות של אותו התנור, אולם אם נהגו להחזיר את הקדירה למקום שאין היד סולדת בו, אין כח בידינו למחות בהם. [וראה שבות יצחק שהיה וחזרה פ"ו אות ב]

[משנ"ב ס"ק סח]

אָסוּר בְּכָל גְּוָנַיִן[79] וכו', סַגִּי כְּשֶׁגָּרוּף הַגֶּחָלִים לְצַד אֶחָד[80].

79) אמנם, בביה"ל להלן (ס"ה ד"ה ובלבד) הוכיח שלא כדברי המג"א, וכן הסכים החזו"א (או"ח סי' לז ס"ק י).

80) והחזו"א כתב (שם ס"ק ח), שאין להחזיר את הקדירה לתוך התנור

המשך במילואים עמוד 4

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

(עג) עַצְמוֹ. וְיֵשׁ מְקִלִּין בְּזֶה. וְהַמִּנְהָג לְהָקֵל. אַךְ (עד) טוֹב לְהַחְמִיר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין צָרִיךְ כָּל־כָּךְ. וְדַוְקָא (עה) עַל־גַּבֵּי כִּירָה מַמָּשׁ, *אֲבָל לִסְמֹךְ, אֲפִלּוּ סָמוּךְ לָאֵשׁ (עו) בְּמָקוֹם שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ שָׁרֵי, אֲפִלּוּ (עז) סָמוּךְ (יט) לַחֲשֵׁכָה (הגמ״ר והגמי״י). (עח) וּבְתַנּוּר אֵין (כ) חִלּוּק בֵּין לְהַחֲזִיר עָלָיו אוֹ לִסְמֹךְ אֶצְלוֹ, וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ, אֲבָל אֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת שָׁם שָׁרֵי אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן שיח: **ג** צ**הַמַּשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְרָאָה שֶׁהִקְדִּיחָה תַּבְשִׁילוֹ וְיָרֵא פֶּן יַקְדִּיחַ יוֹתֵר, יָכוֹל לְהָסִיר וּלְהַנִּיחַ קְדֵרָה** (עט) **יְשָׁנָה** (כא) (פ) ***רֵיקָנִית** (פא) **עַל־פִּי הַכִּירָה, וְאָז יָשִׂים הַקְּדֵרָה שֶׁהַתַּבְשִׁיל בְּתוֹכָהּ עַל־גַּבֵּי הַקְּדֵרָה רֵיקָנִית. *וְיִזָּהֵר** (פב) **שֶׁלֹּא יָשִׂים קְדֵרָתוֹ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע,** (פג) **וְשֶׁתְּהֵא רוֹתַחַת** (וּכְבָר נִתְבָּאֵר שֶׁנּוֹהֲגִים לְהָקֵל אַף אִם נְתָנָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע):

ד ק**יֵשׁ לִמְחוֹת בְּיַד** (פד) **הַנּוֹהֲגִים לְהַטְמִין מִבְּעוֹד יוֹם קֻמְקוּם שֶׁל מַיִם חַמִּין וְנוֹתְנִים אוֹתָם לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה**

צ הַגָּהוֹת מָרְדְּכַי שָׁם
ק נִמּוּקֵי־יוֹסֵף רֵישׁ פֶּרֶק ב דְּיָבָא בַּתְרָא בְּשֵׁם ר״י

בְּאֵר הֵיטֵב

לַחֲשֵׁכָה. מ״א. וְעַיֵּן ס״ק כ״ו מש״ש לְעִנְיַן תַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ: **(יט) לַחֲשֵׁכָה.** אֲפִלּוּ נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, דְּאִל״כ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי. וְעַיֵּן סִימָן שיח: **(כ) חִלּוּק.** הַיְנוּ בְּתַנּוּר שֶׁבִּזְמַן הַתַּלְמוּד. אֲבָל כְּבָר כָּתַב הַשּׁ״ע דְּתַנּוּרִים שֶׁלָּנוּ הֵם כְּכִירָה: **(כא) רֵיקָנִית.** דִּבְרֵיקָנִית חֲדָשָׁה לְכ״ע אָסוּר, דִּמְלַבְּנָהּ, מ״א:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְקִטּוּמָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף א: **(עג) עַצְמוֹ.** וְדַוְקָא אַחַר שֶׁנִּגְמַר כָּל בִּשּׁוּל הַקְּדֵרָה, וּמְנִיחָהּ לַעֲמֹד עַל הַכִּירָה עַד הָעֶרֶב לִשְׁמֹר חֻמָּהּ, בְּזֶה הוּא דְּמַחְמְרִינַן אִם נְטָלָהּ שֶׁלֹּא לְהַחֲזִירָהּ לְשֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה, (סז) אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְבַּשֵּׁל כָּל־צָרְכָּהּ[85], נוֹטְלָהּ וּמַחֲזִירָהּ בְּכָל גַּוְנֵי, דְּלֹא שַׁיָּךְ לְמִגְזַר דְּיַחֲזִיר גַּם בְּשַׁבָּת, דְּזֶהוּ מְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת, וּפְשִׁיטָא דְּמִזְדַּהֵר בְּהָכֵי אֲפִלּוּ אִי שָׁרֵית לְהַחֲזִיר מִבְּעוֹד יוֹם. (סח) וְיֵשׁ מַחְמִירִין גַּם בְּזֶה[86] מִשּׁוּם לֹא פְּלוּג: **(עד) טוֹב לְהַחְמִיר.** וּלְפִי זֶה (סט) אֵין לִטֹּל הַקְּדֵרָה מִכִּירָה וְלִתְּנוֹ עַל־גַּבֵּי תַּנּוּר שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, דְּאַף דְּתַנּוּר שֶׁלָּנוּ דִּינוֹ כְּכִירָה, הָא בְּכִירָה גּוּפַהּ יֵשׁ לְהַחְמִיר (ע) לְדֵעָה זוֹ; וְאִם הוּא גָּרוּף וְקָטוּם מֻתָּר אַף בְּשַׁבָּת: **(עה) עַל־גַּבֵּי כִּירָה מַמָּשׁ.** הַיְנוּ דִּבְזֶה יֵשׁ אוֹסְרִין חֲזָרָה סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, וְכַנַּ״ל: **(עו) בְּמָקוֹם שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ.** דְּאִי אֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ, אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי [ב״י]: **(עז) סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, וְאִי לֹא נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי[88], וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן שיח סָעִיף טו בַּהַגָּ״ה: **(עח) וּבְתַנּוּר אֵין חִלּוּק.** הַיְנוּ בְּתַנּוּר שֶׁל זְמַן הַתַּלְמוּד [וּכְבָר כָּתוּב זֶה בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ בְּסָעִיף א, אֶלָּא דְּשָׁם מַיְרֵי לְעִנְיַן שְׁהִיָּה וְכָאן מַיְרֵי לְעִנְיַן חֲזָרָה], אֲבָל תַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁפִּתְחֵיהֶם מִן הַצַּד הֵם כְּכִירָה [אחרונים]: **ג (עט) יְשָׁנָה**[90]. אֲבָל (עא) חֲדָשָׁה אָסוּר, דְּמִתְלַבֵּן עַל־יְדֵי הַחֹם[91] וְנַעֲשֵׂית כְּלִי גְּמוּרָה עַל־יְדֵי זֶה, (עב) וּבִקְדֵרוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁכְּבָר נִגְמַר תִּקּוּנָן וַעֲשִׂיָּתָן בְּתַנּוּר שֶׁל יוֹצְרִים, אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל בִּמְקוֹם הַדְּחָק: **(פ) רֵיקָנִית.** דְּאִם יִהְיֶה בָּהּ תַּבְשִׁיל (עג) אָסוּר לַהֲשִׂימָהּ עַל הַכִּירָה מֵחֲמָתָהּ גּוּפָהּ: **(פא) עַל־פִּי הַכִּירָה**[92]. דַּהֲוֵי לָהּ כִּירָה כִּגְרוּפָה וּקְטוּמָה[93], שֶׁהֲרֵי הַקְּדֵרָה סוֹתֶמֶת אֶת פִּי הַכִּירָה, וּמִמֵּילָא מֻתָּר אַחַר־כָּךְ לְהָשִׂים עָלֶיהָ הַקְּדֵרָה שֶׁהַתַּבְשִׁיל בְּתוֹכָהּ[94], וּכְדִלְעֵיל דַּחֲזָרָה עַל־גַּבֵּי גְּרוּפָה וּקְטוּמָה מֻתָּר. (עד) וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין גַּם בְּתַנּוּרִים שֶׁלָּנוּ כְּשֶׁהָאֵשׁ בְּתוֹכָהּ, גַּם־כֵּן שָׁרֵי לִתֵּן לְמַעְלָה עַל־גַּבֵּי מַעֲזִיבָה שֶׁעַל הַתַּנּוּר, כֵּיוָן שֶׁהַמַּעֲזִיבָה מַפְסִיק בֵּין הַקְּדֵרָה וּבֵין הָאֵשׁ[95], וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁנּוֹתֵן לְתוֹךְ הַקָּאכְלֶי״ן[2] שֶׁבַּתַּנּוּר; אָכֵן בְּמַהֲרִי״ל אִיתָא דְּצָרִיךְ לְהַפְסִיק שָׁם עַל הַמַּעֲזִיבָה בְּאֵיזֶה עֵץ אוֹ דַף (עה) לְהֶכֵּרָא[96] וְיָשִׂים הַקְּדֵרָה עָלֶיהָ, וְכֵן מַשְׁמַע בְּסוֹף הַסִּימָן בְּרַמָ״א. וְעַיֵּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם בְּסוֹף סִימָן רנט בְּדִינֵי שְׁהִיָּה וְהַטְמָנָה שֶׁהֶעְתִּיק גַּם־כֵּן כְּמַהֲרִי״ל, וּמַשְׁמַע שָׁם דְּעַל־יְדֵי הֶכֵּר דָּבָר הַמַּפְסִיק מֻתָּר אֲפִלּוּ לִתֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת[97], וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שָׁם[98]; (עו) וְכָל זֶה כְּשֶׁהַתַּבְשִׁיל עֲדַיִן חַם שֶׁלֹּא נִצְטַנֵּן, דְּאִי לָאו הָכֵי אָסוּר מִשּׁוּם בִּשּׁוּל אִם יוּכַל לְהִתְחַמֵּם שֶׁיִּהְיֶה הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ: **(פב) שֶׁלֹּא יָשִׂים וְכוּ'.** וּכְדִלְעֵיל בְּדִינֵי חֲזָרָה[99]: **(פג) וְשֶׁתְּהֵא רוֹתַחַת.** עַיֵּן לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סְעִיף־קָטָן נד, דְּנָהֲגוּ לְהָקֵל אִם לֹא נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי: **ד** (פד) **הַנּוֹהֲגִים לְהַטְמִין.** רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁמְּכִינִין מִבְּעוֹד יוֹם מַיִם חַמִּין כְּדֵי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְעָרוֹת אוֹתָן לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל, וְדַעַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ לִמְחוֹת בָּזֶה, דִּפְעָמִים, אֶחָד הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ וְהַשֵּׁנִי אֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ[100], וּכְשֶׁמְּעָרֶה אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מִתְבַּשְּׁלִים זֶה עִם זֶה. וְעַיֵּן (עז) בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ, דִּלְפִי מַה שֶּׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן בְּסִימָן שיח סָעִיף טו בַּהַגָּ״ה, דַּאֲנַן נוֹהֲגִין כְּהַפּוֹסְקִים דְּאִם לֹא נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, אֲפִלּוּ בְּדָבָר לַח אֵין בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּל עוֹד, אִם־כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֶחָד אֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ וְיִתְחַמֵּם עַל־יְדֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת, גַּם־כֵּן שָׁרֵי[101], וְכֵן הוּא מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שֶׁנּוֹתְנִין לְתוֹךְ הַקְּעָרָה קִטְנִיּוֹת וּמְעָרִין עֲלֵיהֶן מִכְּלִי רִאשׁוֹן רֹטֶב שֶׁל בָּשָׂר, וְאִם־כֵּן כֵּיוָן (עח) שֶׁהַקִּטְנִיּוֹת בִּכְלִי שֵׁנִי וְהָעֵרוּי הוּא מִכְּלִי רִאשׁוֹן

בֵּאוּר הֲלָכָה

אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ שָׁם דְּיֵשׁ הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין דִּכְשֶׁנִּתְבַּשֵּׁל כְּמַאֲכַל בֶּן־דְּרוֹסָאִי תּוּ לֹא שַׁיָּךְ בִּשּׁוּל כְּשֶׁהִיא רוֹתַחַת, יִשְׁתַּנֶּה זֶה הַדִּין גַּם־כֵּן לְעִנְיַן חֲזָרָה. וּמִכָּל מָקוֹם קָשֶׁה לְהָקֵל, דְּהוּא נוֹגֵעַ בְּעִנְיַן דְּאוֹרַיְתָא: * **אֲבָל לִסְמֹךְ אֲפִלּוּ סָמוּךְ לָאֵשׁ וְכוּ'.** רוֹצֶה לוֹמַר, וְכָל־שֶׁכֵּן סָמוּךְ לַכִּירָה. וְדַע, דַּאֲפִלּוּ חֲזָרָה בְּשַׁבָּת מֻתָּר, וּכְמוֹ שֶׁהוֹכַחְנוּ לְעֵיל[89] בְּסָעִיף א בְּבֵאוּר הֲלָכָה כְּדַעַת הָאַחֲרוֹנִים הַמְּקִלִּין בָּזֶה, אַךְ גַּם־כֵּן בִּתְנַאי שֶׁלֹּא נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, דְּאִם נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי וְעַתָּה יוּכַל לַחֲזֹר לִכְדֵי יָד סוֹלֶדֶת בּוֹ יֵשׁ חֲשַׁשׁ בִּשּׁוּל: * **רֵיקָנִית עַל־פִּי הַכִּירָה.** וְאִם הַקְּדֵרָה גְּדוֹלָה שֶׁסּוֹתֶמֶת אֶת פִּי כָּל הַכִּירָה, אָסוּר, דְּעַל־יְדֵי־זֶה מְכַבֶּה אֶת חֹם הָאֵשׁ שֶׁבַּכִּירָה[102]: * **וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יָשִׂים וְכוּ'.** דְּאִם הִנִּיחָהּ עַל־גַּבֵּי קַרְקַע אֵין עַל זֶה שֵׁם חֲזָרָה כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַנִּיחָהּ אַחַר־כָּךְ, וּכְתְחִלַּת הֲנָּחָה דָּמְיָא דְּאָסוּר אֲפִלּוּ עַל פִּי כִּירָה גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, וַאֲפִלּוּ הָרַמָ״א מוֹדֶה דְּהֲנָּחָה בְּשַׁבָּת לְכַתְּחִלָּה אָסוּר. וְלִכְאוֹרָה סוֹתֵר הַמְחַבֵּר אֶת עַצְמוֹ, דִּלְקַמָּן בְּסָעִיף ה הֶעְתִּיק לְדִינָא אֶת דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א שֶׁהוּבָא בְּבֵית־יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַ״ן פֶּרֶק כִּירָה, שֶׁכָּתַב בִּשְׁמוֹ שָׁם דְּמֻתָּר לִתֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת, דְּאַף שֶׁהַקְּדֵרָה הַתַּחְתּוֹנָה עוֹמֶדֶת עַל הָאֵשׁ, כֵּיוָן שֶׁהִיא מַפְסֶקֶת וּמַעֲמִיד הַקְּדֵרָה עָלֶיהָ אֵין דֶּרֶךְ בִּשּׁוּל בְּכָךְ, וַעֲדִיפָא מִכִּירָה גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, וַהֲוֵי כְּמַעֲמִיד נֶגֶד הַמְּדוּרָה דְּמֻתָּר אַף בְּשַׁבָּת אִם הָיָה מְבֻשָּׁל כָּל־צָרְכּוֹ [וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן שיח סְעִיף טו וּבַהַגָּ״ה פְּרָטֵי דִּין זֶה]. וּמָצָאתִי בְּדָגוּל מֵרְבָבָה שֶׁנִּדְחַק בָּזֶה וְכָתַב דְּאֶפְשָׁר דְּהַמְחַבֵּר סָמַךְ עַצְמוֹ עַל סְבָרַת הָרַ״ן, דְּכֵיוָן שֶׁאֵין פַּאנְדִי״שׁ[1] דַּרְכּוֹ לְאֶפְּוֹתוֹ עַל־גַּבֵּי כִּירָה יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם, וְהוּא דֹּחַק גָּדוֹל, דְּהַמְחַבֵּר לֹא סְבִירָא לֵהּ כְּלָל שִׁיטַת הָרַ״ן לְדִינָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, וְכֵן מוּכָח מִבֵּאוּר הַגְּרָ״א בְּסָעִיף ה דְּטַעַם הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ, דִּסְבִירָא לֵהּ כְּשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ״א הַנַּ״ל, עַיֵּן שָׁם. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בִּפְרִי־מְגָדִים שֶׁיִּשֵּׁב זוֹ הַקֻּשְׁיָא בְּטוּב טַעַם, וְהוּא, דְּבְסָעִיף ה שְׁאָנֵי בְּעוֹמֶדֶת עַל־גַּבֵּי קְדֵרַת חַמִּין אוֹ תַּבְשִׁיל, לֹא נֶחְשָׁב כְּלָל כְּעוֹמֵד עַל־גַּבֵּי כִּירָה[103] וּלְהָכֵי מֻתָּר אַף לִתֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ שֶׁהַקְּדֵרָה רֵיקָנִית וְעוֹמֶדֶת רַק לִסְתֹּם אֶת חֹם הַכִּירָה[104] שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל־כָּךְ חֹם, נַעֲשֵׂית הַכִּירָה עַל־יְדֵי־זֶה רַק כִּשְׁאָר כִּירָה גְּרוּפָה וּקְטוּמָה דְּאָסוּר לִתֵּן עָלֶיהָ בְּשַׁבָּת תַּבְשִׁיל לְכַתְּחִלָּה, וּבֶאֱמֶת אִם הָיָה עוֹמֵד שָׁם מִבְּעוֹד יוֹם קְדֵרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תַּבְשִׁיל הָיָה מֻתָּר לִתֵּן עָלֶיהָ לְכֻלֵּי עָלְמָא קְדֵרָה זוֹ אַף בְּשַׁבָּת לְכַתְּחִלָּה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סז) רא״ש וְטוּר: (סח) סְמַ״ג וְסִיעָתוֹ: (סט) מָגֵן־אַבְרָהָם: (ע) אֲבָל לְהַיֵּשׁ־מְקִלִּין דְּלֵית חֲזָרָה בְּעֶרֶב־שַׁבָּת רַק שְׁהִיָּה, מֻתָּר אַף בְּלֹא גְרוּפָה אִם הוּא מְבֻשָּׁל כָּל־צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ, לְדֵעָה שְׁנִיָּה הַנַּ״ל בְּסוֹף סְעִיף א[87]; וּלְדֵעָה רִאשׁוֹנָה שָׁם, עַל־כָּל־פָּנִים בְּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ שָׁרֵי [פמ״ג]: (עא) לְקַמָּן בְּסִימָן תקב, עַיֵּן שָׁם: (עב) תּוֹסֶפֶת־שַׁבָּת. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי דְּדַוְקָא בִּמְקוֹם הַדְּחָק, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ־אוֹסְרִין הַנִּזְכָּר שָׁם, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן שַׁבָּת הַחֲמוּרָה. וְעַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים: (עג) הַגְּרָ״א: (עד) מָגֵן־אַבְרָהָם: (עה) שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּחֹם הַרְבֵּה, וְלֹא יָבוֹא לַחְתּוֹת בָּאֵשׁ שֶׁלְּמַטָּה לְחַמֵּם הַתַּנּוּר: (עו) מָגֵן־אַבְרָהָם: (עז) מָגֵן־אַבְרָהָם וש״א: (עח) דְּאַף שֶׁהַקִּטְנִיּוֹת הוּא דָּבָר יָבֵשׁ וּבוֹ לְכֻלֵּי עָלְמָא אֵין בִּשּׁוּל אַחַר בִּשּׁוּל אֲפִלּוּ נִצְטַנֵּן לְגַמְרֵי, מִכָּל מָקוֹם עַל־פִּי־רֹב יֵשׁ בּוֹ מָרָק גַּם־כֵּן [פמ״ג]:

תִּרְגּוּם: 1 מְבֹאָר בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סוֹף סְעִיף־קָטָן פו. 2 מִין תַּנּוּר חִמּוּם שֶׁהָיוּ מַעֲלָיו אוֹ בְּעֳבִי־דָּפְנוֹתָיו בְּתֵי־קִבּוּל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רנג

המשך מעמוד כב

האש. [אמנם, לדעות שהובאו לעיל, שכיבוי האש נחשב כהנחה על גבי קרקע, לכאורה גם כאן נחשב הדבר בהנחה על גבי קרקע].

[שעה"צ ס"ק נ]

סַפְסָל וְכַדּוֹמֶה[66] וכו', קָשֶׁה לִפְסֹק כְּגֵד סְתִימַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ לְקַמָּן בְּסָעִיף כ[67].

66) והנחת הקדירה על גבי שולחן או על גבי השיש, דעת הגרש"ז אויערבך והגרי"ש אלישיב (שבות יצחק שהיה וחזרה פי"ד אות א) שדינה כהנחת הקדירה על ספסל, כיון שהדרך היא להחזיר לכירה את הקדירה שהונחה שם, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ז ס"ק א). מאידך, דעת הגר"ש וואזנר (מכתב, ארחות שבת ח"א עמ' תקסז) שהנחה על גבי השיש דינה כהנחה על גבי קרקע, מאחר שרגילות היא לסלק לשם את הקדירה כשנוטלה מן האש [ואינה כהנחה על גבי ספסל, שנעשית לצורך עראי, ולא לצורך סילוק]. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ז תשובה ו).

וכיריים שאינן דולקות, דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק שם) שדינן כשולחן ושיש. ולגבי הנחת הקדירה במקרר, דעת הגרי"ש אלישיב (שם) שנחשב הדבר כהנחת הקדירה על גבי קרקע, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם). ולגבי הנחת התבשיל בצלחת על גבי השולחן, כתב הגרש"ז אויערבך (מאור השבת ח"ב מכתב ל) שנחשב הדבר כהנחת התבשיל על גבי קרקע [ואף יותר מכך], וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם).

67) וכן כתב החזו"א (או"ח סי' לז ס"ק יב), שאם הניח את הקדירה על גבי קרקע ראוי להחמיר שלא להחזירה, גם כשהיתה דעתו לכך, וכדעת רוב הפוסקים.

[משנ"ב ס"ק נח]

אֲבָל לְתוֹכָהּ אָסוּר[68] וכו', דְּאֵין עֲלֵיהֶן שֵׁם תּוֹךְ[69].

68) ואם אין הכירה חמה בשיעור שהיד סולדת בה, כתב להלן (ס"ק צב) לגבי תנור, שמותר ליתן את הקדירה אפילו לתוכו, וכן כתב החזו"א (או"ח סי' לז ס"ק ח). וראה מה שכתבנו לעיל ס"ק כג, שמקום שבו לא יבוא תבשיל זה לידי חום שהיד סולדת בו, דינו כאילו אין היד סולדת בו, אף על פי שחומו של המקום הוא בשיעור יד סולדת.

69) ותנורי חשמל שבזמנינו, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' כח) שאסור להחזיר לתוכם גם כשהם קטומים, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק שהיה וחזרה פ"ז אות ד) והגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ו ס"ק ו). מאידך, בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' מח) כתב, לענין תנורי חשמל העשויים להטמנה, שרק בתנורים שבזמנם, שהיתה אפשרות לבשל חן על גבם וחן בתוכם, נראית הנחת התבשיל בתוך התנור כהנחה לצורך בישול, מה שאין כן בתנורים שבזמנינו, שאין אפשרות לבשל על גב התנור, אין הנחת התבשיל בתוכו נראית כבישול, ועוד, שכיון שלעולם הבישול הוא בתוך התנור, לא יתכן שאסור לבשל בו בכל אופן, ולפיכך מותר להחזיר לתוכו כשהוא קטום. וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק יד), מהו אופן קטימת תנורי חשמל.

וקופסת מתכת שיש לה מכסה, ומניחים אותה על גבי כירה כדי להשהות בתוכה קדירה כדין כירה גרופה וקטומה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ז ס"ק ז) שיש לדון אם מותר להחזיר לתוכה את הקדירה, שיתבן שכיון שדפנות הקופסה מתחממות מן האש ומוסיפות על חומן של הקדירות, יש להחשיב את תוכה כתוך הכירה, ואסור, ונשאר בצ"ע.

[ביה"ל ד"ה כירה]

דִּינָהּ כְּגְרוּפָה וְקָטוּמָה[70].

70) מכך שדימה כירה המוסקת בקש וגבבא לכירה גרופה וקטומה [וכעין זה כתב בביה"ל לעיל ס"א ד"ה מתר לשהות], משמע שאסור להחזיר אף לתוך כירה המוסקת בקש וגבבא, וכן כתב החזו"א (או"ח סי' לז ס"ק ו ד"ה דינים העולים). ושלא כמו שכתב האור שמח (פ"ג מהל' שבת בהקדמה), שכיון שבכירה המוסקת בקש וגבבא אין גחלים כלל, מותר להחזיר את הקדירה אף לתוכה.

[ביה"ל ד"ה ולא]

וְלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה 'אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ'[71] וכו', עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ[72].

71) ובטעם הדבר כתב שם, שהוא דבר הנאסר על ידי מעשה, ואין אומרים ש'אין אדם אוסר דבר שאינו שלו' אלא בדבר הנאסר על ידי מחשבה, וכמו שהוכיחו התוס' (יבמות פג, ב ד"ה אין).

72) והביא שם את מחלוקת הראשונים האם משורת הדין אוסר אדם כלאי הכרם שאינם שלו [אלא שגזירת הכתוב היא שאינו אוסר], או שמעיקר הדין אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אף בכלאי הכרם. ובטעם מחלוקתם ביאר, שמאחר שבאיסור כלאים עצם התערובת היא האיסור, אלא שיש תנאי שתהא התערובת נוחה לאדם ולא יחשוב לבטלה, נחלקו הראשונים אם בכגון זה נחשב הדבר כאיסור הנעשה על ידי מעשה או כאיסור הנעשה על ידי מחשבה. ודימה הרעק"א את איסור 'חזרה' לאיסור כלאי הכרם, שגם באיסור 'חזרה' הנטילה מן הכירה היא האיסור, אלא שכדי להחשיב את הנטילה כעקירה גמורה מן הכירה, צריך האדם לחשוב שאינו רוצה להחזירה, ואם כן כשאדם אחר עקר על דעת שלא להחזיר, תלוי הדבר במחלוקת הנ"ל.

ובספר אבי עזרי (קמא, פ"ג מהל' שבת ה"י) כתב לדן על דברי הרעק"א, שיש לומר שבאיסור 'חזרה' לא המחשבה שלא להחזיר היא האוסרת [בצירוף לנטילת הקדירה], ורק הנטילה עצמה אוסרת, אלא שעל ידי מחשבה חיובית להחזיר, מפקיע הוא את הנטילה מלהחשב כעקירה גמורה, ואם כן גם כשאדם אחר נטל מהכירה, או אפילו נפלה הקדירה מעצמה מהכירה, אסור להחזירה, שהרי מ"מ לא היתה מחשבה להחזיר, ואין הענין קשור לנדון אם אדם אוסר דבר שאינו שלו בכלאי הכרם.

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רנג

המשך מעמוד 44

אפילו כשהוא גרוף וקטום [וכמו שכתבנו בשמו לעיל (ס"ק סז)]. והוסיף, שעצם החילוק בין 'שהייה' ל'חזרה' לענין צורת הגריפה, אינו מובן.

[משנ"ב ס"ק סט]

שֶׁהוּא פָּתוּחַ מִלְּמַעְלָה, שָׁרֵי[81] וכו', בְּסוֹף סָעִיף א בַּהַגָּ"ה[82].

81) והחזו"א כתב (או"ח סי' לז ס"ק יט), שאין להקל בהטמנה המשמרת את החום, אף אם אין כל הקדירה מכוסה [כדעת השו"ע לעיל (ס"א)].

82) משמעות דבריו, שלדעת השו"ע שהטמנה במקצת דינה בהטמנה, הוא הדין גם לגבי הטמנה בדבר שאינו מוסיף הבל. והוא שלא כמו שכתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ז תשובה יב) שאין הטמנה במקצת נחשבת הטמנה לדעת השו"ע אלא בדבר המוסיף הבל, משום שטעם הגזירה בדבר המוסיף הבל הוא מפני חשש חיתוי, וחשש זה קיים גם בהטמנה במקצת, מה שאין כן בדבר שאינו מוסיף הבל, שטעם הגזירה הוא שמא ימצא קדירתו צוננת וירתיחנה, ולכך אין לחוש אלא באופן שהטמין את בולה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com